

Гевлич Л.Л., к.е.н., доцент
доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту

Гевлич І.Г., к.т.н., доцент
доцент кафедри економічної та управлінської аналітики
(*Донецький національний університет імені Василя Стуса*)

ЕФЕКТИВНИЙ ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЯК ОСНОВА ЯКІСНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Підсистема внутрішнього контролю є невід'ємною частиною облікової системи підприємства і згідно із законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] має обов'язково організовуватися на вітчизняних суб'єктах господарювання.

Загалом система внутрішнього контролю (СВК) – це внутрішні правила і процедури контролю, запроваджені керівництвом суб'єкта господарювання для забезпечення стабільного та ефективного функціонування, зокрема, дотримання внутрішньогосподарської політики, збереження та раціонального використання ресурсів, достовірності та повноти облікових записів, своєчасної підготовки звітності, запобігання викривленням інформації [2]. Відповідальність щодо організації системи внутрішнього контролю згідно із законодавством покладена на власника (власників) або керівника (керівний орган) відповідно до статутних документів. На підставі внутрішніх регламентів щодо організації СВК визначені посадові особи здійснюють систематичний оперативний контроль за діяльністю підрозділів суб'єкта господарювання, за результатами якого керівництво приймає рішення щодо усунення негативного впливу.

Метою дослідження є визначення засад формування ефективної системи внутрішнього контролю на вітчизняному підприємстві.

Наразі вітчизняне законодавство не приділяє уваги питанням методики організації ефективної системи внутрішнього контролю, залишаючи це на розгляд менеджерів підприємств. У той же час якість СВК напряду впливає на

повноту і достовірність показників фінансової звітності, що є основою прийняття управлінських рішень для широкого кола користувачів. Тому побудова ефективної системи внутрішнього контролю є актуальним і важливим практичним завданням.

За МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» [3] структура СВК представлена такими складовими:

- середовищем контролю – створеною управлінським персоналом культурою чесності й етичної поведінки;
- процесом оцінки ризиків – ідентифікацією та оцінкою бізнес-ризиків, що впливають на якість фінансової звітності;
- інформаційною системою – пов'язаними бізнес-процесами, доречними для фінансової звітності, зокрема, процедурами ІТ-систем для ініціалізації, запису, обробки, коригування операцій, перенесення інформації до підсумкових реєстрів, відображення у звітності;
- заходами контролю – заходами, що дозволяють ідентифікувати та виправляти викривлення інформації при формуванні показників звітності;
- моніторингом заходів контролю – оцінкою ефективності заходів контролю, що здійснюються на підприємстві.

Завдання системи внутрішнього контролю можуть бути сформульовані таким чином: надання інформації про господарські процеси для здійснення оперативного, тактичного і стратегічного управління; інформаційне забезпечення альтернативних варіантів управлінських рішень; оцінка правильності прийнятих рішень, своєчасності та результативності їх виконання; коригування діяльності суб'єкта господарювання та його структурних підрозділів.

Особливостями СВК можна вважати здійснення контролю працівниками суб'єкта господарювання; забезпечення не тільки зворотного, а й прямого зв'язку між керованою і керуючою системами; охоплення всіх господарських процесів та ресурсів суб'єкта господарювання, а в якості принципів ефективності

системи внутрішнього контролю можна виділити наступні: розподіл обов'язків; формально встановлена відповідальність кожного суб'єкта контролю; збалансованість контрольних функцій та засобів для їх виконання; своєчасність повідомлення про відхилення; інтеграція контрольної системи в систему управління; відповідність контролюючої та контрольованої систем; постійність та неперервність здійснення.

За результатами дослідження можна зробити такі висновки:

1. Система внутрішнього контролю підприємства є визначальним фактором формування якісної фінансової звітності.

2. Використання структури СВК, визначеної міжнародними стандартами аудиту, а також розроблених завдань, особливостей, принципів дозволять оптимізувати систему внутрішнього контролю вітчизняного підприємства.

Оцінка практики здійснення внутрішнього контролю реальних суб'єктів господарювання буде напрямом подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 р. № 996. станом на 28.10.2020 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Гевлич Л. Л. Аудит та бухгалтерська експертиза: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 164 с.

3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : Видання 2017 р. URL: <http://www.apu.com.ua/msa>.